

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dictatvm Christianvm, Sive Commvnes Et Aptæ Discipvlorvm Christi Omnivm Partes

Arias Montano, Benito

Antverpiæ, 1575

Bened. Ariæ Montani Ad Christianvm lectorem Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46650](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46650)

BENED. ARIÆ
MONTANI AD

CHRISTIANVM
lectorem

PRÆFATIO.

VRBULENTIS-
simam tempestatem
hanc, qua totus ferè
in orbe terrarũ Chri-
stianus populus iacta-
tur, neque incertis cali signis commo-
tam, neque obscuris ex causis concita-
tam esse manifestè ÿcognoscunt, qui
rerum humanarum curam Deo esse,
vel ex sanctissima sacrorum librorum
disciplina, vel ex ipso vitæ rerumque
usu intelligunt, & fatentur. Nulli
enim horum dubium est, publicas re-
gnorum, populorum atque ciuitatum

A 2

cala-

calamitates Dei scelerum vindicis
 consilio ac iudicio afferri; idque ante-
 quam accidat, piis ac delectis viris ad
 iustitie diuinae commendationem, at-
 que ad hominum ipsorum correctio-
 nem prædici atque indicari; sicut scri-
 ptum est: Numquid ambulabunt duo
 pariter nisi conuenerit eis? Numquid
 rugiet leo in saltu, nisi habuerit præ-
 dam? Numquid dabit catulus leo-
 nis vocem de cubili suo, nisi aliquid
 apprehenderit? numquid cadet auis
 in laqueum terra absque aucupe?
 numquid auferetur laqueus de terra
 antequam quid ceperit? Si clanget
 tuba in ciuitate, et populus non expa-
 uescet? si erit malum in ciuitate, quod
 Dominus non fecerit? Quia non fa-
 ciet Dominus Deus verbum, nisi re-
 uelauerit secretum suum ad seruos
 suos prophetas. Quibus verò ex caus-
 sis huiusmodi grauissimi rerum mo-
 tus

5

tus publicis priuatifq; rebus afferan-
tur, eiusdem vatis responso expositum
est. *Auditum facite in aedibus Azo-*
ti, & in aedibus terræ Aegypti; &
dicite: Congregamini super montes
Samarie, & videte insanias multas
in medio eius, & calumniam patien-
tes in penetralibus eius & nescierunt
facere rectum, dicit Dominus, the-
saurizantes iniquitatem & rapinas
in aedibus suis. Propterea hæc dicit
Dominus Deus, Tribulabitur & cir-
cuietur terra, et detrahetur ex te for-
titudo tua, & diripientur aedes tuæ.

Certè mihi huius in nos diuine a-
nimaduersionis apertissima causa est
publica & communis culpa; dum
maximam ferè Christianorum par-
tē in varias discissam sectas, diuersis
erroribus non modo captam & du-
ctam, sed etiam inflatam intelligam;
alterā verò quæ catholicae fidei com-

munitionem & veritatis disciplinam
 profitetur, negligenter tamen colere ac
 pane peruertere videam: atque ita
 dum aliorum deprauatas mentes, a-
 liorum corruptos mores atque utri-
 usque partis dissidia, dissensiones,
 grauissimasq; inimicitias, & omnino
 peruersa studia contemplor, illud assi-
 duè mecum repeto: Dominus de celo
 22 prospexit super filios hominum, ut
 23 videat, si est intelligens aut requirens
 24 Deum: Omnes declinauerunt, simul
 25 inutiles facti sunt: non est qui fa-
 ciat bonum, non est vsque ad unum.

Quamquam verò nec propheta
 ipse, nec prophetae sim filius; tamen
 maiores grauioresq; nobis procellas
 impendere, nisi prouideatur, prædica-
 re ausim: satis enim mihi ad hoc af-
 firmandum est, ea in terris videre ex-
 empla, quæ se Deus non absque ultio-
 ne laturum certissimis oraculis est

com-

comminatus. nam si leo rugit, quis
 non timebit? si Dominus locutus est,
 quis non prophetabit? Itaque licet
 etiam de futuris quoq. incommodis-
 simis turbinibus vaticinari ei, qui
 causas manifestas conspiciat, ex qui-
 bus temporum calamitates atque dif-
 ficultates ortum iri Deus ipse ^{Isai. 1.} ^{Deut. 32} ^{calum}
 atque terram obtestatus praedixit.
 quas autem causas ego animaduerte-
 rim, nemini obscuras esse arbitror,
 nimirum contumaciam insolentiamq;
 nostram, atque praeve sententiae im-
 probandam obstinationem; quandamq;
 velut contentione aduersus Deum in
 nos animaduertentem; quam Isaias in
 populo notandam indicabat, Super quo
 percutiam vos, ultra adhaerentes praeua-
 ricationem? omne caput languidum, ^{Isaiz 1.}
 omne cor marens, à planta pedis usq;
 ad caput non est in eo sanitas: vulnus
 & liuor & plaga tumens, non est

circumligata, nec curata medicami-
ne, nec fota oleo.

Atque utinam in hac mundi iactatione, rei familiaris ac dignitatis, splendoris & honorum mundi huius, que tamen pretiosa habentur, iactura solum fieret, que merito ferenda esset, atque adeo etiam fortassis optanda, cum huiusmodi impedimenta & potera prosperi cursus usum non raro auferant: sed illud maximum longaque grauisimum est, quod cum unius animule periculum omnium in nau mercium & com meatuum, aliarumque quacumque vehuntur, rerum damnis redimendum iure sit; tamen in huiusmodi miserrimis naufragiis innumerabiles anime demergi profundoque absorberi conspiciantur, que miseriarum omnium humanarum maxima miseria est. Cum vero rectorum gubernatorumque munus & officium sit

sit iactata navis saluti consulere ope-
 ramque dare, atque in eam rem per-
 multos ex iis quorum interest, incu-
 bentes obseruem; quamquam ipse ne-
 que eam auctoritatem neque faculta-
 tem habeam, ut inter eos qui nauem
 curant, prestare quicquam aliud pos-
 sim, tamē ut unus ex iis, quos in com-
 muni discrimine, non otiosos specta-
 tores, verum sedulos subleuatores,
 vel saltem studiosos deprecatores sese
 prebere oportet, cognita mali huius
 publicae causse unde remedium peti,
 quāve potissimum ratione quari,
 quoq. modo adhiberi posse crederem,
 pro persona, quam in catholica Dei
 Ecclesia libenter gero, humilitate &
 verecundia exponere, mearum par-
 tium esse existimaui, maximē cum
 opera nostra ad eos monendos iuan-
 dosq. conferatur, qui maiora cum in-
 telligere non facile possint, commo-

A 5 ditor

diora atq. aptiora omnibus et in uniuersum necessaria ac peropportuna minus fortasse frequenter docentur, quæ tamen si ignorauerint, neque salutem obtinere, neque ea quæ altiora augustioraque habentur, assequi comprehendereq. poterunt. Neque verò vocem orationemque nostram maioribus, doctioribus & præstantioribus in instituendæ humane vite arte viris aut importunam aut superuacaneam visum iri metuimus, immo potius confidimus, mentem studiumq. nostrum æquo animo attendentibus probatum iri, & si quid ad eorum munus promouendum rectè à nobis fuerit indicatum, boni consulendum atque gratè excipiendū esse speramus. Summi enim gubernatores in magnis tempestatibus nonnumquam à vectoribus quos audire non piget, utiliter admoneri solent. Quantum itaque

ex

ex disciplina sacrae cognitione intelleximus, ad animorum salutem ac publicam tranquillitatem à Deo impetrandam, duplicem rationem ineundam esse arbitramur; alteramque esse existimamus fidei integerrimae ac simplicissimae communem cum catholica Ecclesia professionem; alteram verò vitae atque morum correctionem & compositionem; iuxta magistri nostri praecepta & instituta, quam perpetua periculorum animi deprecatio & aeternae felicitatis postulatio comitetur. Hæc si purè, sanctè ac legitimè ineantur, diuinam nobis clementiam, benignitatem, misericordiam atque magnam gratiam ex promissis ipsius per Christum Dominum præstandis reconciliatura esse, spiritus sanctus per sacrum vatem pollicetur; sicut scriptum est: Confiteantur Domino opera eius, & mirabilia eius filiis hominũ.

Qui

57 Qui descendunt mare in nauibus,
 58 facientes operationem in aquis mul-
 59 tis: Ipsi viderunt opera Domini, &
 60 mirabilia eius in profundo. Dixit, &
 61 stetit spiritus procelle & exaltati
 62 sunt fluctus eius. Ascendunt vsque
 63 ad celos, & descendunt vsque ad a-
 64 byssos, anima eorū in malis tabesce-
 65 bat. Turbati sunt, & moti sunt sicut
 66 ebrius, & omnis sapientia eorum de-
 67 uorata est. Et clamauerunt ad Domi-
 68 nū cum tribularentur, & de neces-
 69 sariis eorum eduxit eos. Et statuit
 70 procellā eius in aurā, & siluerunt flu-
 71 ctus eius et letati sunt quia siluerūt:
 72 & deduxit eos in portum voluntatis
 73 eorū. Confiteantur Domino miseri-
 74 cordie eius, et mirabilia eius filiis ho-
 75 minū, et exaltēt eū in Ecclesia plebis,
 76 & in cathedra seniorū laudent eum.
 77 Quis sapiens, & custodiet hæc, &
 78 intelliget in misericordias Domini?

DICTA